

- ▶ Sla rechts af, na 50 meter ligt voor u een grasland.

15. De Machoechel (1978)

Dit grasland is genoemd naar de kleine Machoechelbeek die uit een bron in het bosje ontspringt. Sinds 1978 beheert de Plantentuin dit grasland als plantenreservaat; het wordt één keer per jaar gemaaid. Talrijke wilde soorten planten, waaronder verschillende orchideeën, vinden hier hun thuis.

Samen met bospercelen en bedden of borders bepalen graslanden het landschap, ze zijn steeds aanwezig geweest in kasteeldomeinen. Oorspronkelijk fungeerden ze als weiden. Later dienden ze ook als open ruimte in het landschap. Tot ver in de 19e eeuw werden graslanden in historische domeinen begraasd. Pas tegen de 20e eeuw komen grote gazons in zwang. Deze werden onderhouden met een uitgebreid machinepark en met behulp van grote hoeveelheden mest en sproeistoffen. Momenteel worden veel gazons weer in grasland omgezet.

- ▶ Ga naar rechts en sla onmiddellijk linksaf.

16. Fruticetum (1979)

Het Fruticetum beslaat een oppervlakte van 7,5 hectare en herbergt ruim 1800 soorten winterharde struiken en bomen. Door de grillige vormen van de bedden en de kronkelende graspaden krijgt dit deel van de Plantentuin een heel eigen sfeer. Achter elke bocht wacht een nieuwe botanische verrassing.

- ▶ Neem het tweede pad rechts en ga na 50 meter links de tuin binnen.

17. Tuin met Geneeskrachtige Planten (1982)

In de 16e eeuw toonden de eerste plantentuinen vooral geneeskrachtige planten. Ook nu nog maken deze planten deel uit van onze collecties. Deze tuin is een levend kruidenboek en werd in 1982 geopend. U vindt er ongeveer 350 soorten geneeskrachtige planten. Pluk ze niet : zelfmedicatie is gevaarlijk! De kunstwerken zijn van Roger Berckmoes.

- ▶ Loop deze tuin helemaal door en verlaat hem via het kleine poortje. Wandel over het gazon, steek de weg over en ga het Herbetum binnen.

18. Herbetum (1976)

Het grondplan van deze tuin is gebaseerd op de classificatie

van het plantenrijk, volgens de 20e- eeuwse plantkundigen A. Cronquist en A. Takhtajan. Planten die nauw verwant zijn, staan bij elkaar. De planten dicht bij de Balatkas zijn bovendien eerder ontstaan in de evolutie dan deze langs de rand van de tuin.

19. Balatkas (1853)

Alphonse Balat (1818-1895) is de architect die de wereldberoemde koninklijke serres van Laken ontwierp. Ook deze kleine kas is van zijn hand. De Balatkas stond eerst in het Brusselse Leopoldspark om er de tropische reuzenwaterlelies, *Victoria amazonica*, te kweken. In 1878 verhuisde ze naar de Kruidtuin in Brussel. In 1941 kwam ze naar Meise. De reuzenwaterlelies groeien nu in het Plantenpaleis.

- ▶ Verlaat het Herbetum en sla linksaf. Blijf de beklinkerde weg volgen.

20. Coniferetum (1941)

De eerste coniferen van deze collectie, zoals de mooie atlasceder aan de Balatkas, werden overgebracht vanuit de Kruidtuin in Brussel. De rest werd vanaf 1978 geplant. De planten staan gerangschikt per plantengeslacht. Verschillen in vorm en groei-kracht zijn eenvoudig te onderscheiden.

21. Jachtpaviljoen (ca. 1850)

Opnieuw een 'folly' zoals de Vriendschapstempel. Vanaf de 19e eeuw bestaan er catalogen die verschillende tuinornamenten aanbieden. Dit was het type jachtpaviljoen of belvédère. Deze paviljoenen zijn achthoekig, zodat men van overal een goed zicht heeft op het landschap. Daarom staan ze meestal op de top van een heuvel. Dit jachtpaviljoen was vroeger omringd door drie monumentale beuken.

22. Zuidgevel Plantenpaleis (1956)

Het eerste voorontwerp van het Plantenpaleis werd in 1938 getekend door F. Roekens, de toenmalige teeltoverste. Architect H. Cole werkte het technisch dossier uit en de architecten Allard en Bocquet stonden in voor de volledige uitwerking. Het Plantenpaleis is 154m breed. De hoogste kas is 16m hoog en domineert het geheel. Oorspronkelijk zou de bezoeker het Plantenpaleis het eerst langs deze zijde zien, de hoofdingang van het domein was immers langs deze zijde gepland. De geschiedenis heeft het echter anders gewild.

Deze kant van het Plantenpaleis is ongetwijfeld de mooiste. Vertrekkend van de platte, brede Victoriakas in het midden stapelen de glasramen zich rij na rij op tot de hoogste kas 70 meter dieper.

23. Herbariumgebouw (1959)

Het Herbariumgebouw herbergt het herbarium maar ook de onderzoeksafdelingen en de bibliotheek van de Plantentuin. In 1985 werd er een nieuwe vleugel bijgebouwd. Het onderzoek op paddestoelen, wieren en mossen kreeg hierdoor meer ruimte.

Het onderzoek van de Plantentuin kent een lange geschiedenis, zo bestuderen we bijvoorbeeld al meer dan honderd jaar de koffiefamilie (Rubiaceae).

Het herbarium is een van de grootste ter wereld en telt bijna 4 miljoen specimens. De oudste herbariumvellen dateren van rond 1780. De bibliotheek telt ongeveer 70.000 werken, waarvan de nestor een wiegendruk uit 1486 is.

- ▶ Sla linksaf en wandel omlaag. De wandeling eindigt bij het kasteel.

24. Pachthof (1854)

Koning Leopold III en zijn jonge kinderen bezochten vaak deze boerderij van het Kasteel van Bouchout. Het vroegere woonhuis met het torentje werd verbouwd tot kantoren. De Tuinwinkel is ingericht in de oude koeienstal. In de paardenstal bevinden zich technische ruimtes en sanitaire voorzieningen voor het publiek. In het karrenhuis zijn publieke voorzieningen geplaatst.

25. Kasteel van Bouchout (ca.1100)

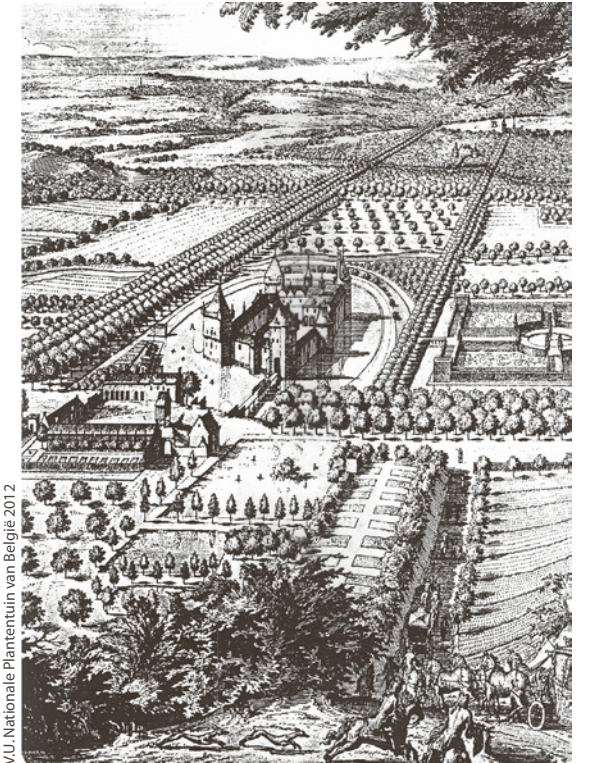
Reeds rond 1100 vinden we vermeldingen van een versterking op deze plaats. Het oudste nog bestaande deel van het kasteel, de vierkante toren (links als u voor het kasteel staat), werd rond 1350 gebouwd.

De bronzen gedenkplaat op de binnenkoer geeft aan dat het kasteel in 1832 verbouwd werd door Tilman-François Suys in opdracht van baron Amédée de Beaufort. Keizerin Charlotte verbleef er met haar gevolg vanaf 1879 tot ze overleed op 17 januari 1927.

De laatste restauratie ving aan in 1980 met het vernieuwen van de binneninrichting en eindigde in 1988 met het zandstralen van de gevels.

Historische wandeling

Welkom op onze historische wandeling. Via een twintigtal locaties en gebouwen voert deze folder u door de geschiedenis van de Plantentuin en het domein. Twee rijke en boeiende verhalen die vandaag versmelten tot de Nationale Plantentuin van België. De wandeling begint aan de hoofdingang (nr. 2 op de bezoekersfolder), ze is 3,5 km lang en duurt minimum 2,5 uur. Indien u de verschillende tuinen wat meer in detail bekijkt dan zal de wandeling vanzelfsprekend veel langer duren. Gebruik het plannetje in deze folder om u te oriënteren.

V.U. Nationale Plantentuin van België 2012

Er groeit iets in Meise!

In zijn eerste gedaante (1796-1826) lag de Plantentuin in Brussel, in de buurt van het huidige Museum voor Oude Kunst. Hij ontstond uit de tuin van het Hof van Nassau (Paleis van Karel van Lotharingen). Daarna verhuisde hij naar de Koningsstraat (1826-1967), de plaats van de huidige Brusselse Kruidtuin of "Botanique". Door de aanleg van de Brusselse noord-zuidverbinding werd de Plantentuin in 1939 opnieuw gedwongen te verhuizen, ditmaal naar het domein van Bouchout te Meise. Deze verhuis werd voltooid in de jaren 1970.

Reeds in de 14e eeuw wordt het domein van Bouchout vermeld. In 1881 verenigde Koning Leopold II het met het aanpalende domein van d'Hoogvorst tot één geheel. Hij bracht er zijn zus, Charlotte, ex-keizerin van Mexico, onder. Na haar overlijden in 1927 werd het domein door de staat gekocht en begon de Plantentuin er de plantenverzamelingen aan te leggen.

1. "Vlaamse Hoeve" (ca. 1875)

Aan de ingang van veel kasteeldomeinen vindt men een soort portierswoning. Rond 1875 werd deze "Vlaamse Hoeve" in zijn huidige vorm opgetrokken door graaf Léon de Beaufort. Dit was voorheen het woonhuis met stallen en koetshuis van de beheerder van de landerijen van het Kasteel van Bouchout.

- ▶ Wandel de Eredreef op.

2. Eredreef (1840)

Oorspronkelijk werd een dubbele rij beuken geplant. Of de huidige bedekking met "Vlaamse kinderkopjes" ook uit die periode stamt is niet te achterhalen. Feit is dat dergelijke authentieke kasseiwegen steeds zeldzamer worden.

3. Ijskelder (ca. 1850)

In de Plantentuin vinden we drie ijskelders. Dit zijn ondergrondse gewelven die 's winters opgevuld werden met blokken ijs uit de omliggende vijvers. In de zomer werd dit ijs gebruikt om etenswaren en dranken te koelen. Deze ijskelder, onder de heuvel met het taxusmassief, is niet alleen één van de grootste van de Plantentuin maar ook van België. Hij is 17m lang en 5m breed. Hij is niet toegankelijk voor het publiek omdat er verschillende soorten vleermuizen in wonen.

- ▶ Sla rechtsaf.

4. "De Tijd" (1898)

Dit bronzen beeld symboliseert de tijd die de jeugd de weg wijst. Het standbeeld is van de hand van Charles Van Der Stappen en behoort tot een ensemble waarvan u nog een paar beelden hier in de Plantentuin kan vinden. De sculpturen werden gerealiseerd onder leiding van Constantin Meunier en Charles Van Der Stappen en gegoten door o.a. de "Compagnie des Bronzes".

5. Kathedraaldreef (1840)

Nu wordt deze "Grimbergse Dreef" genoemd. Hij wordt gevormd door twee rijen beuken die rond 1840 geplant werden. Ze vormen als het ware een gotisch gewelf van een kathedraal.

6. Sint-Antoniuskapel (ca. 1800)

De Meisenaren gingen tot in het begin van de 20e eeuw jaarlijks in processie van de Sint-Martinuskerk langs de Sint-Anna- en de Sint-Antoniuskapel doorheen het kasteelpark. Ze werden door Keizerin Charlotte toegewijd vanop het balkon van het Kasteel van Bouchout.

- ▶ Ga aan de kruising rechtdoor.

7. "Koninginnendreef" (vóór 1699)

De herkomst van de naam "Koninginnendreef" is onbekend. Hij komt reeds voor op de gravure van Harrewijn uit 1699 (zie voorflap) en werd aangelegd door Peter-Ferdinand Roose die van 1677 tot 1700 eigenaar was van het kasteel van Bouchout.

Verderop rechts staat de Sint-Annakapel (vóór 1699), deze is enkel te bereiken vanaf de openbare weg.

- ▶ Ga aan de twee volgende kruisingen naar rechts en volg de weg tot aan de Oranjerie.

8. Oranjerie (ca. 1818)

Een oranjerie is een lichtrijk gebouw dat gebouwd werd om vorstgevoelige planten, zoals oranjebomen, te laten overwinteren. Deze oranjerie hoorde bij het kasteel van d'Hoogvorst. In 1959 werd het gebouw omgevormd tot een restaurant. De basisstructuur, de grote ramen en het tongewelf zijn bewaard gebleven en dateren van rond 1800.

- ▶ Volg nu het pad dat naar rechts loopt. Aan uw linkerkant staat de muur van de Oranjerietuin. Ga via het poortje naar binnen.

9. Oranjerietuin (ca. 1818)

De Oranjerietuin is een ommuurde, beschutte tuin. Er heerst een zeer zacht microklimaat. Vroeger werd deze tuin gebruikt om groenten en fruit te kweken. Tegen de muur werden fruitbomen geleid. Ook nu nog kweekt de Plantentuin hier vooral planten die veel warmte en een beschutte standplaats nodig hebben. De collectie klimplanten die de muren bekleedt is bijzonder interessant.

- ▶ Verlaat de tuin via de grote poort achteraan. Wandel naar links.

10. Vriendschapstempel (ca. 1818)

De Vriendschapstempel is een neoklassiek gebouwtje, een "folly", zoals er wel meer in landschappelijke domeinen werden aangelegd. Het is een kleine vrijmetselaarstempel, de naam verwijst naar de vriendschapsidealen eigen aan de vrijmetselarij. Het gebruik van deze symboliek verdwijnt in de loop van de 19e eeuw. Onder Leopold II wordt hij ook Dianatempel genoemd, naar de Griekse godin van de jacht. Na onderzoek en analyse van de symboliek kreeg hij zijn originele naam 'Vriendschapstempel' terug. Hij wordt nu gerestaureerd en is niet toegankelijk voor het publiek.

11. Kasteel van d'Hoogvorst (ca. 1233)

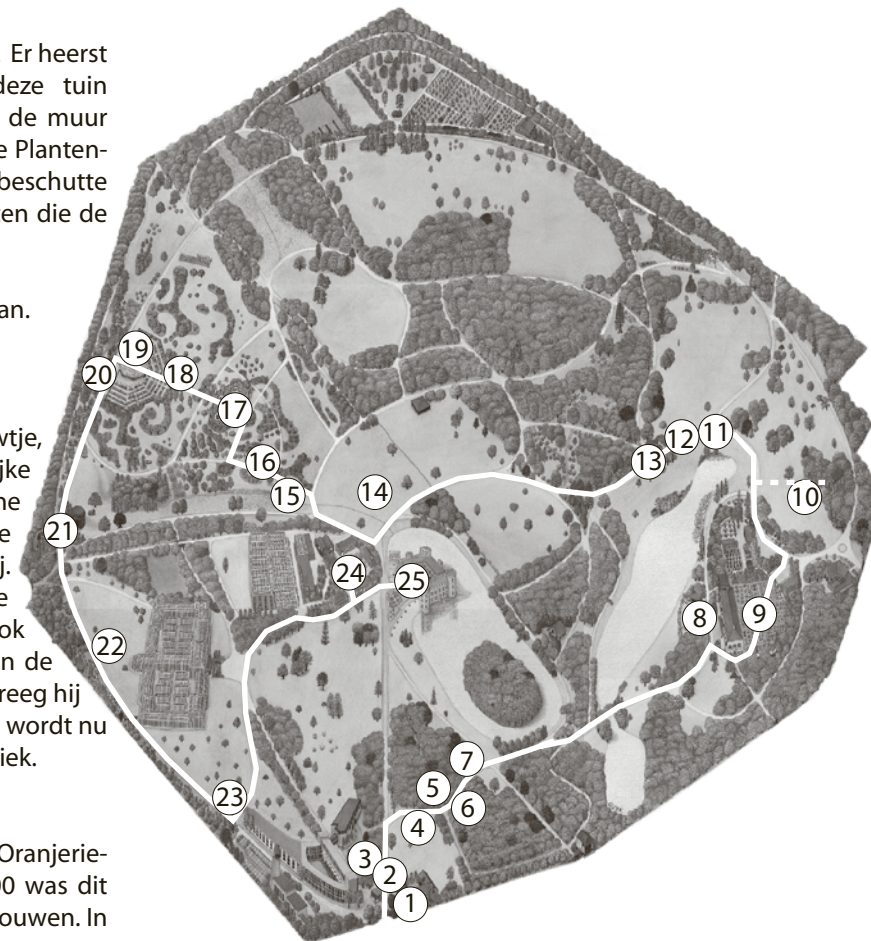
Oorspronkelijk stond in de westelijke punt van de Oranjerievijver het kasteel van d'Hoogvorst. Tot begin 1800 was dit een kleine waterburcht, omgeven door dienstgebouwen. In 1818 liet Emmanuel Vanderlinden, baron d'Hoogvorst, een rechthoekig gebouw met twee verdiepingen en een mansarddak optrekken. In 1944 brandde het kasteel volledig af, de ruïne werd gesloopt.

12. Oranjerievijver (ca. 1800)

Begin 19e eeuw werd het historisch park rond het vernieuwde kasteel van d'Hoogvorst totaal heraangelegd. De rechthoekige visvijvers werden verbreed tot een grote vijver met ronde vormen. Na het afbranden en slopen van het kasteel kreeg de vijver zijn huidige vorm. Kijkend in de richting van de Oranjerie zal u de oude moerascipressen opmerken. In de herfst verkleuren ze prachtig roestbruin.

13. Engelse landschapsstijl 18e eeuw

In het midden van de 18e eeuw verhuisde Lancelot "Capability" Brown in Engeland de landschapsarchitectuur tot een ware kunst. Dit deel van het domein toont duidelijk hoe een natuurlijke sfeer kan gecreëerd worden.

Slingerende lanen en paden vormen vloeiende lijnen. De wandelaar komt voortdurend voor verrassingen te staan. De vijver heeft een gebogen vorm met zachte, glooiende lijnen en aflopende oevers. De vorm doet denken aan de natuurlijke loop van een rivier. De architect is tot op heden niet gekend.

- ▶ Wandel verder op deze weg, sla nergens af. Steek de brug over en ga verder tot u aan uw linkerkant het kasteel ziet. Kijk links en rechts.

14. Zichtas Kasteel (ca. 1850)

Lange zichtassen die uitgeven op een gebouw, een structuur of een bomengroep zijn typisch voor de Engelse landschapsstijl. Deze zichtas is ongeveer 650 meter lang. Dergelijke zichtassen ontstaan niet per toeval, ze vergen planning en onderhoud, maar geheel in lijn met de landschapsstijl zien ze er zeer natuurlijk uit.